LAS ESCOLAS LAICAS

DRAMA EN TRES ACTES Y EN VERS,

original de

D. — I. T. P. —

MANRESA.

19

IMPREMPTA DE SANT JOSEPH, PICAS, 8.

1890.

LAS ESCOLAS LAICAS.

DRAMA EN TRES ACTES Y EN VERS,

ORIGINAL DE

I. T. P.

AB LLICENCIA.

MANRESA:
IMPREMPTA DE SANT JOSEPH, PICAS, 8,
1889.

PERSONATJES.

L' AVI.	60 anys.
SERAFÍ.	48 »
JOAN.	48 »
LLUIS.	10-20 anys.
QUICO.	20 »
ANDREU.	40 »

VEHINS.

Advertencia. — Del primer al segón acte hi ha un període de deu anys; per lo tant los personatjes qu' entran en lo primer acte, en lo segón y tercer representarán deu anys mes de edat qu' en lo primer.

Fácilment, donchs, se compendrá que 'l Lluis que te deu anys en lo primer acte, en lo segón y tercer qu' en tindrá vint, haurá de fer aquet paper un altre actor que representi aquesta edat. Lo mateix podría dirse del Quico si prengués part en lo primer acte.

ACTE PRIMER.

Interior de una casa modesta, quatre cadiras.

ESCENA PRIMERA.

(SERAFÍ *se senta á una cadira que* JOAN *li ofereix, y* JOAN *sentantse á un altre, diu:)*

JOAN. ¡Quí ho diría, Serafí
Al veurert' ja un home fet
Que fossis aquell baylet
Que no alsava mes que així!

(Posant la ma plana á tres ó quatre pams de terra.)

SERAFÍ. Lo mateix de tú jo dich:
Es cla, 'ls petits se fan grans...
JOAN. Oh, si no 's moren avants.
SERAFÍ. Ja se sobrentén, ¡jo 't flich!
JOAN. Y be; ¿hont es ta residencia?
¿Qué has fet? hont erats? d' hont vens?

Home, explícat; ja comprens
Que després de llarga ausencia...

SERAFÍ. Encar, donchs, que resumida,
Vaig á contarte ma historia
Que guardaré en ma memoria
Mentre 'm guardi Deu la vida.
T' ensenyará, si ho ignoras,
Lo qu' es eix mon miserable,
Fals, dolent, y mes variable
Que ab las modas las senyoras.
Molt jovenet en cara era
Quan vaig esser *Batchillé*,
Y 'l pare, com saps, volgué
Ferme seguí' una carrera.
A Barcelona 'm va enviar,
Fentme moltas reflexions;
Pero jo, ple d' il-lusions,
Saltant de goig vaig marxar.
Allí mes lliure que 'l vent,
Sens faltarme quatre rals,
Las reflexions paternals
Vaig olvidar al moment.
Sens saber jo com, ben prompte
Vaig haberme conquistat
Mes amichs que un diputat
Que 'm prengueren pel seu compte.
Tots á quin mes m' adulaban,
Cada un mil festas me feya,
Y ¡tonto de mí! jo 'm creya
Qu' era perque m' estimavan.
Y era son tracte tant fí,
Que 'l que gastavam en junt
Tenían l' honra y lo punt
De deixarmho pagá' á mí.
Eixa canalla ruína
Ma inexperiencia vegeren,
Y en vritat que sapigueren
Explotam' com una mina.
Vaig arribá á perdre, sí,
La puresa y la inocencia;

Mes la veu de la conciencia
Me cridava: "Serafí,
¿Qué fas, infelís, ¿nó ho veus?
Fuig d' eixos companys del vici,
¿Qué nó ho veus que un precipici
Están obrint á tos peus?„
Es que sentía renáixer
La fe santa en lo meu cor,
Y de Deu lo sant temor
Que 'ls meus pares quan vaig náixer
Y 'ls mestres mes endevant
Sapigueren inculcarme,
Y que allavors va lliurarme
De caure en perill mes gran.
Necessitat no tinguí
De deixá als amichs aquells,
Puig ans de deixar jo á n' ells,
Ells me deixaren á mí.

JOAN. ¡Caramba! ¡y ara qué dius!
Me causa certa extranyesa.

SERAFÍ. No 't causará cap sorpresa
Quan te digui los motius.
Un gran revés de fortuna
Que 'l meu pare va sufrir
No se com, li va impedir
Enviám' cantitat alguna.
Quan mos amichs observaren
Que la mina 's va agotar,
Tots de mí 's van apartar,
Tots al punt m' abandonaren.
Mon pare 's posá en un llit
Al veurers' enterament
En un día, en un moment
En la miseria sumit.
Tras de llarga enfermetat,
Y deprés de molt patir
D' aquet trist mon va partir
Seré per la eternitat.
Tant violenta sacudida
Unida als cruels desenganys

De mos indignes companys
Va posá' en perill ma vida.
Cinch setmanas vaig estarme
Al llit entre dolors grans
Sens que un sol d' aquells bergants
Vingués may á visitarme.
Amichs te l' home, y bon xichs
Durant sa prosperitat:
Pero ¡ay! en la adversitat,
¡May casi 'n troba d' amichs!

Per escassés de recursos
Vaig tirá 'ls llibres al foch,
Quan tot just feya molt poch
Tenía aprobats dos cursos.
Llavors creguí y crech encara
Lo que 'm deya un tal Joan Penya,
Que la ciencia no s' ensenya,
Sino que 's ven, y molt cara.

Y á mes, tots aquells que vejan
Los mils y potser milions
De perills y ocasions
Que allí á n' als joves rodeijan,
Dirán: "La Universitat
Milló estaría á Cervera
Ahont antiguament era
Que no en una gran ciutat.„

Ja que tinguí que deixar
La carrera de la ciencia,
Creguí de una conveniencia
La del comers comensar.

Grandot y ple de temor
Vaig posarme d' aprenent
En un gran establiment
De robas al permenor.
Sols un any hi vaig estar
Perque allí no m' agradava
Tant y tant se blasfemava,
Que hasta 'm feya esgarrifar.
Ni l' amo ni 'ls dependents
S' acostavan may á Missa

Y jo era de tots la rissa
Per mos cristians sentiments.
Per xó d' allí vaig fugir,
Y un altre amo vaig buscarme,
Ab 'l qual váreig estarme
Hasta que 'm vaig establir.
Era un senyor molt com cal,
Religiós, caritatiu,
Un bon home, com se diu;
No obstant tenía un gran mal.
Tingué sempre una tareya
Que jo tinch per molt funesta
Y es que als matins á la festa
A tots trevallar nos feya.
¡Cóm si Deu 'ns prescribís
Santificar la meytat
Del diumenge! ¿Nó es vritat? *(Joan riu.)*
Es que molts ho fan aixís.
Per tal motiu molta gent
Per hipócrita 'l tenían;
Com als católichs que obrían
Sent festa, l' establiment;
Jo no obstant no diré tal,
Al menos en absolut;
Mes sí que sempre he cregut
Ser cert que per nostre mal
Hi ha molts cristians que per mes
Que ho son de cor, y ho publican,
Sos sentiments sacrifican
En aras del interés. *(Petita pausa)*
Vaig estarme allí deu anys,
Y luego 'm vaig establir
Ab lo que vaig reunir
Ab mos ahorros y afanys.
Pero axió sí, aixís que arribo
A tenirho á punt d' obrí,
Hi poso un lletrero així:
"Cerrado en día festivo.„
Y aixís mateix sempre ho feya,
Totas las festas tancava;

Per xó la vida 'm guanyava,
Lo meu jornal sempre 'l treya.
Vint anys eix ofici he fet,
Fent sempre alguns beneficis,
Y com no he tingut may vicis,
M' he fet un capitalet
Que 'm dona lo suficient
Per passar la trista vida
Que intenció tinch decidida
De passarla tranquilment
En aquet poble hont nasquí,
En ma patria; 'l patri amor
Es lo mes viu del meu cor
Després del amor diví. *(Pausa)*
¿Nó pot servir de mirall
La historia que t' he contat?

JOAN. D' eixa historia en veritat
Ja 'n sabía algún detall,
Puig fa molts anys que só aquí
A pesar de que vaig corra
La Ceca y la Vall d' Andorra,
Y 'm va explicar no sé quí
Aquell revés de fortuna
Que va sufrir lo teu pare.
Lo que per mí es cosa rara
Es que has corregut la tuna...

SERAFÍ. La tuna no, puig he estat
A Barcelona no mes.

JOAN. Donchs bueno, molt estrany es
Que d' allí n' hagis tornat
Hechura del absolut
Y ranci catolicisme *(Serafí s' admira)*
Qu' es símbol del despotisme,
Opressió y esclavitut.

SERAFÍ. ¡Refoll! ¡cóm t' has enllustrat!
¿Ets tú 'l Joan? ¿oh ets de debó?

JOAN. No cal que te 'n burlis, no;
Estich per la llibertat,
Só enemich del retrocés,
S' ha de seguir la corrent,

L' esprit del sitgle present
Qu' es lo sitgle del progrés.

SERAFÍ. ¡Me fas llástima, en veritat. *(Admirat)*
JOAN. Tú també me 'n fas á mí.
SERAFÍ. ¡Fassi Deu que al menys al fí
Surtis de tant trist estat!

(A dintre se sent la Marsellesa cantada per noys)

¿Qu' es aixó, la Marsellesa?
JOAN. Sí, son los noys de l' escola
Laica.
SERAFÍ. ¿Escola laica? ¡Ola!
¡Me causa molta sorpresa!
¿Y ahont es la escola aquesta?
JOAN. Al carré d' aquí 'l devant.
SERAFÍ. Y dígasme, ¿desde quan
Han portat aquí tal peste?
(Entra l' avi.)

ESCENA SEGONA.

Los mateixos y L' AVI.

L' AVI. *(Entrant)*
Deu vos guart.
SERAFÍ. *(Aixecantse)*
Deu vos guart, avi,
¿Nó 'm coneixeu, veritat?
L' AVI. *(Regoneixentlo)*
Ay, ay, ¿nó ets lo Serafí?
SERAFÍ. Adsum.
L' AVI. *(Encaixant)*
¡Caramba! ¿qué tal?
SERAFÍ. Gracias á Deu molt be, ¿y vos?
L' AVI. Jo ho pogués dí així, ¡carat!
SERAFÍ. ¿Donchs qué teniu, qué vos passa?

L' AVI. No só alegre com avans,
¡Si sapiguessis la pena
Que 'm dona eix fill extraviat!
SERAFÍ. Sí; ja sé que va 'l fill vostre
Per una pendent fatal:
Poch antes que vos entresseu
Tots dos n' estavam parlant.
L' AVI. Jo sempre li dich, fill meu...
JOAN. (Vamos ja 'm puch preparar *(Apart)*
Per sentí 'ls sermons que 'l pare
Sol ferme de tant en tant,
Que m' entran per una banda
(Senyalant una orella)
Y 'm surten per l' altre part.)
L' AVI. Tú 'm matarás á disgustos, *(A Joan)*
Tú de mí no vols fer cas,
Detestas las ensenyansas
Qu' en ta infancia 't vaig donar,
Y acceptas las d' uns quants pillos
Que 's titulan lliberals,
Que son ruína y deshonra
De tota la societat.
JOAN. No cal que vos canseu, pare,
Que no 'm faréu cambiar.
L' AVI. ¿Olvidas que per tas venas
Corra catalana sanch,
Sanch d' aquells héroes insignes,
Que plens de fé y ardor sant
A las áligas francesas
En lo Bruch van derrotar...?
JOAN. Ja no sé quantas vegadas
Eixa historia m' heu contat.
L' AVI. Y jo no sé quantas voltas
Te la tornaré á contar,
Perque allí obrá un gran prodigi
La Verge de Montserrat,
Que deu estar grabat sempre
En lo cor dels catalans.
Pero la gent del progrés,
La gent de la llibertat,

La gent que 's diu enllustrada
D' eixas glorias no 'n fa cas.
¿Qué diríau aquells homes,
¿Qué diríau aquells braus,
Si s' alsessin de sas tombas
Y contemplessin l' estat
A que han portat nostra Espanya
Los goberns dits lliberals...?
¿Qué s' han fet aquella gent
Tant valents com bons cristians,
Que ans d' acometre una empresa,
Humils en terra postrats,
Al Deu dels forts imploravan
Los auxilis celestials...?
Malehit lo lliberalisme,
Mónstruo infernal y malvat,
Que ha arrancat de nostra terra
Aquestas tradicionals
Y hermosas costums, que un día
A la Espanya feren gran!
¡Cada cop que ab aixó penso
Ja se m' encenen las sanchs!
Si 's fassés una cruzada
Per combatre á la impietat,
Si be 'm flaqueijan las camas,
Si be 'm tremolan las mans,
¡Viva Deu! jo probaría
Si puch un arma empunyar,
Y foch ab ells ¡Viva Deu!
Fins á morir ó triunfar. *(Pausa)*

SERAFÍ. En aquesta materia, avi,
Vos y jo pensém igual.

L' AVI. ¡Cóm qu' es del modo que pensan
Los que son bons catalans!

SERAFÍ. Y tots los bons espanyols. *(Breu pausa)*
¿Donchs com diantre lo Joan
S' ha deixat així seduhir...?

JOAN. Anéu molt equivocats,
No m' ha seduhit ningú;
Sapiguéu que fa molts anys

Que tinch lo clatell ben net.

L' AVI. Te 'l deus haber neteijat
Ab "La Campana de Gracia„
Y demés fregalls semblants.

SERAFÍ. ¡Ay dels que poden y deuhen
La publicació evitar
De tants periódichs impíos
Com surten per totas parts!
Cent canons d' artillería
No farían pas tant mal
Com fa aqueixa prempsa infame
Que corromp la societat.
Si tú, Joanet, sapiguessis
Molts d' eixos diariots qui 'ls fa...
T' ho diré ab sols dos paraulas:
Son uns ganduls, morts de fam,
Tirats al joch y á las donas,
Y molts cops, fins criminals,
Jo, Joanet, á Barcelona
Ho he vist y ho he tocat.

L' AVI. ¿Ho veus, fill meu, ho veus ara?
¿Encara no ha veus prou clar?
¿Nó 't caurá encara la vena
Que 'ls teus ulls 't te tapats...?
Deixa, Joan, lo teu error,
Deixa tas ideas ja,
Comensa, fill meu, per treure,
Per amor de Deu, Joan,
Ton fill de la escola laica...

SERAFÍ. ¿A la escola laica va...?
¿Al criadero de dimonis...?
¡Joan, Joan! ¿ja saps lo que fas...?

JOAN. ¡Foll! sembla que en vostra vida
Heu vist un ase volar.

SERAFÍ. Ara sí que crech ben be
Qu' estás del tot obcecat.
¡Y quín compte mes terrible
T' ha 'l Senyor de demanar
De llensá 'l fill, ¡pare cruel
Y desnaturalisat!

JOAN. L' estimo mes que vosaltres
Podréu estimarlo may.
Jo 'l que vull, que 'l meu fill sápiga
De lletra, que ja es bastant.
La Religió y la doctrina
Als noys cria molts isarts
Y los distréu de la lletra,
Que per mí es lo principal:
Y jo vull que participi
Del meu modo de pensar;
Que un fill tingui las ideas
De son pare es natural.
Finalment jo li soch pare,
Sé com lo tinch de educar,
Y consells no 'n necessito,
Ab això deixaume en pau.

L' AVI. *(Ab energía)*
Jo soch pare del seu pare,
Y 'ls dos m' heu de respectar,
Si mano que allí no vaigi
Lo n' has de traure al instant.

SERAFÍ. Avi, la rahó vos sobra.

JOAN. Es cert, pero no li val.
L' home es lliure de sos actes
Per xó te la llibertat.

SERAFÍ. Donchs així 'l teu fill un día
També 't pot assessinar.

JOAN. Oh, això no.

SERAFÍ. Hi te un dret, home.

L' AVI. Per xó te la llibertat. *(Ab sorna)*

JOAN. Pero això ja coneixéu
Que un fill jamay ho fará.

SERAFÍ. Pero be; ¿tú no desitjas
Que al ser d' avansada edat,
Siga 'l teu fill ton apoyo,
Y siga per tú un puntal
Que 't sostinga en ta vellesa
Si Deu t' hi deixa arribar?

JOAN. Això no cal preguntarho,
Perque es tant com natural.

SERAFÍ. Donchs be; l' instrucció que 's dona
En l' escola laica es tal,
Que ha de fer dels fills, no 'n duptis,
L' assot dels pares.

JOAN. ¡Bah, bah!

SERAFÍ. Sápigas que allí s' ensenya,
Si be no ho deus ignorar,
Que la existencia de Deu
Es mentida, es falsedat.

L' AVI. ¡Ay perversos!

SERAFÍ. Y que l' home
Al mon sols hi es per gosar,
Y qu' es igual á las bestias
Qu' en morint tot s' ha acabat.

L' AVI. Ja ho veus qui son aquets laicos
Hasta 'us tractan d' animals,
¡Veyám si fins algún día
Vos darán palla y aufals!

SERAFÍ. Ademés vull darte un dato
Que potsé encara no 'l saps.

L' AVI. (En Serafí, qué m' agrada *(Apart)*
Perque las hi canta clar!)

SERAFÍ. La direcció d' eixos centros,
O al menys de la major part,
¿Saps á cárrech de qui corre?

JOAN. D' un qu' era antes capellá;
Y á propósit, jo 't pregunto:
¿Quán aquest home ha deixat
Las creencias que avans tenía,
Sens cap dupte qu' ell tindrá
Uns motius molt poderosos...?

SERAFÍ. Estás molt equivocat.
Te las mateixas creencias
Avuy que tenía avans.

JOAN. ¡Caramba! ¿donchs com s' explica
Un cambi tant radical?

SERAFÍ. Aquet punt precisament
Ara t' anava á explicar.
A n' á tú 't sembla impossible
Qu' eix infelís capellá

Tinga las mateixas creencias
Avuy, qu' es llop infernal,
Qu' en lo temps en que exercía
Son ministeri sagrat.
També á mí 'm causá extranyesa
També m' admirava, y tant,
Que quan jo era á Barcelona
Vareig anarlo á trobar,
Ja que 'ls dos nos coneixíam
Desde no sé ja quants anys.
Y está clar que vaig parlarli
Sobre aquet particular,
Y 'm respongué l' infelís:
"Jo crech en la eternitat,
Crech en lo cel y lo infern
Y regonesch que vaig mal;
Pero en vista de mos crims,
Estich ja desesperat
De poder trobar lo cel,
Y procuro per lo tant,
Ja que al infern haig de caure
Per no sortirne jamay,
Que ab mí vinguin tantas ánimas
Com jo puga conquistar.

L' AVI. ¡¡Ave María Puríssima!!
SERAFÍ. ¿Vas comprenent ara, Joan,
Lo que son eixas escolas?
L' AVI. ¿La vena encara no 't cau?
JOAN. Se 'n diuhen moltas de cosas,
Y jo ja de res faig cas.
L' AVI. Be 'n fas prou d' aquestos perdis
Que t' han desencaminat.
SERAFÍ. ¿Creus, potser, que lo que 't dich,
No es una vritat de pam?
¿Que t' has cregut tal vegada
Que de mentir soch capás?
JOAN. No... pero... que vols que 't diga...
L' AVI. Ja no sap qué replicar.
JOAN. Be, no estich d' ideas rancias,
No vull tornar en detrás

Vull lo progrés...
L' AVI. (*Escarnint*) Lo progrés...
JOAN. La llibertat...
L' AVI. Llibertat. (*Escarnint*)

(*Entra Lluis ab la bossa dels llibres penjada, com acostuman los noys d' estudi.*)

ESCENA TERCERA.

Los mateixos y LLUIS.

LLUIS. Bon día, l' amistat, pare. (*Entrant*)

(*Besa la ma á Joan y luego al avi.*)

JOAN. ¿Veyéu, home, quant be ensenyan?
¿Y hi haurá necis que s' empenyan
En dir lo contrari encara?
SERAFÍ. Ab lo temps ja ho trobarás:
No estriba sols en aixó
Lo instruir be als noys, no;
Si vivím ja 'ns respondrás.
L' AVI. (*A Lluis*)
¿Digas Lluis, are pleguéu?
LLUIS. No, ja fa mes de mitja hora.
L' AVI. ¿Perqué no has vingut mes dora?
LLUIS. Oh, perque eram vuyt ó deu
Que al sortirne de la escola
Havém vist un capellá,
Y ¿quí l' apedregará
Sino nosaltres?
SERAFÍ. ¡Ola, ola!
(*A Joan*)
¿Nó ho sents que diu lo Lluis?
JOAN. Be, aixó son criaturadas
Que á n' á mí moltas vegadas

Hasta 'm fan gracia.

L' AVI *y* SERAFÍ. ¡Infelís!

SERAFÍ. (*A Lluis*)
Lluis, ¿me vols deixar la bossa?

(Lluis se la treu y la dona. Serafí ne treu algún llibre, y llegintlo per si, diu:)

SERAFÍ. Sí, está clá, ensenyansa atea,
No hi ha una sola idea
Ni moral ni religiosa.

(Fica 'l llibre á dins)

¿Qué son cigarros aixó?

(Treyentne úna cajetilla que n' ha trobat dintre la bossa)

LLUIS. Lo Quico me 'ls ha donat.

L' AVI. ¡Foll! que jove hi has entrat
A agafar vicis, minyó!

(Serafí, després de haber tornat los cigarros á dins de la bossa y de donarla á Lluis, diu á Joan:)

SERAFÍ. ¿Quí sap si 'ls hi ha dat lo Quico...?
¿Quí sap d' hont diantre 'ls ha tret?
Tú podrás dirme, Joanet,
Qu' hont no 'm demanan me fico,
Mes tanta llástima 'm fa
Aquesta pobre criatura,
Me causa tanta amargura
Lo trist estat en qu' está,
Que si pogués arrancarlo
De ton poder ho faría,
Perque avuy crech que hi hauría
Temps encara de salvarlo.
Puig, ab dolor, cada cop
Que 't miro á tú y miro á n' ell,
Me sembla veurer l' anyell
Entre las garras del llop.

L' AVI. Jo ho volía dir fa estona,
Y no sabía com dirho.

SERAFÍ. Jo, pobre noy, ja me 'l miro
Com si fos ja á Barcelona;
Perque be deurá seguir
Una carrera, ¿vritat?

JOAN. Si es la seva voluntat
No 'l voldré pas contradir.

SERAFÍ. Per xó 't dich que ja 'l veig jo
Allá á la mansió del vici,
Abocat al precipici...

JOAN. No cridis lo mal temps, no.

SERAFÍ. Si ananthi plens de virtut
Es tan difícil als fills
Lliurarse dels molts perills
Que corre la joventut,
¿Qué ha de fer un com lo teu
Que hi anirá sense fé?
¿Cóm no caurá sens eix fré
Que se 'n diu temor de Deu?
Parlo per propia experiencia,
¡Ay Joan! la meva historia
No borris de ta memoria.

L' AVI. (*Apart*)
(Sembla un home plé de ciencia)
(*A Serafí*)
¿Creus, Serafí, que quan parlas
Te tinch enveija?

SERAFÍ. ¿Perqué, avi?

L' AVI. Perque sembla qu' ets un sabi.

SERAFÍ. Gracias. (*Rient*)

L' AVI. No hi ha de que darlas.

SERAFÍ. (*A Lluis*)
Escolta Lluis, ¿qu' erats sol
A apedregá al capellá?

LLUIS. No.

SERAFÍ. ¿No ho saps que axió no 's fa?

LLUIS. Que sira; 'l mestre ja ho vol. (*Joan riu*)

SERAFÍ. Los noys, tíngau sempre entés,
No han de fer mal á ningú
¿T' agradaría á n' á tú?
(*Lluis signa que no ab lo cap*)

Donchs no 'n fassis als demés.
Quan vegis un capellá
Desseguida hi has de corra,
Y al sé ab ell, te treus la gorra
Besantli luego la ma.

L' AVI. *(A Lluis)*
Y al mestre no 'l creguis, ¿sents?
Perque 'l mestre d' eix estudi
Potser dintre poch se mudi,
Qu' es un mestre del dolents.

JOAN. Aquí porteu la discordia *(Enfadat)*
Y al noy carreguéu de cap.

SERAFÍ. Ensenyar al quí no sap,
Obra es de misericordia.

L' AVI. *(Apart)*
(¡Noy, com s' esquiva las moscas!)

JOAN. *(A Serafí)*
Si ab tas rahons hi ha qui cregui
Y esperi que jo 'l fill tregui
D' estudi, va molt lluny d' oscas.

(Ab energía)

Anirá, res n' has de fer,
A l' escola laica, sí,
Mal que 't pesi, Serafí,
Mal que pesi al mon enter.

L' AVI. *(Enérgich)*
Si no fos vell y caduch,
No farías tant lo *gallo;*
Mes ara sufreixo y callo,
Puig molts cops ni parlar puch.
Segueix per la vía aquesta,
Ja ho trobarás si vas be;
Lo qu' es jo ja no ho veuré
Perque curta vida 'm resta,
Ja que per ta mala sort
Ab tos desvaris aumentas
Ma pena, y sembla qu' intentas
Precipitarme á la mort.
Mes no la temo, no, Joan:

Lo sentiment mes gran meu
Es aquest ángel de Deu *(Lluis)*
Qu' está en un perill tant gran.

SERAFÍ. *(A Joan)*
Sias bon fill, ja qu' ets mal pare
Compadeixte del pobre avi...

JOAN. *(Colérich á Serafí)*
Ans que la paciencia acabi
Vesten de casa, y desde ara
(Serafí s' alsa per anarsen')
Tingas per cosa ben certa
Que veuré ab gust que no vinguis.

L' AVI. *(A Serafí.)*
Vina sempre que gust tinguis
Que la porta 't será oberta.

SERAFÍ. *(A Joan)*
En cambi, Joan, jo 't dich
Que quan en alguna cosa
Me cregas útil, disposa
Que tindrás en mí un amich.
(Encaixa ab l' avi, y se 'n va)

ESCENA QUARTA.

L' AVI, JOAN *y* LLUIS.

L' AVI. ¡Uy, quin mal de cap que tinch!

JOAN. *(A Lluis)*
Estígat' aquí estudiant,
Que dinarém en tornant,
¿Ho sents?

LLUIS. Bueno.

JOAN. Luego vinch.

(Joan se 'n va, y Lluis treu un llibre de la bossa y se posa á llegir en veu alta, y ab certa cantarella.)

ESCENA QUINTA.

L' AVI *y* LLUIS.

LLUIS. "La moderna ilustración (*Llegint*)
Rechaza la religión.„
"Gran enemigo es el clero
Del progreso verdadero.„
"Es necedad y locura
Creer en la vida futura.„
"Es la mayor dignidad
Del hombre la libertad.„
"Son el hombre y la mujer
Nacidos para el placer.„
L' AVI. (Aixó ja es massa granat) (*Apart*)
(*A Lluis*)
Porta 'l llibre (*Lluis li dona*)
L' AVI. (*Estripantlo*)
Ara 'n tens dos.
LLUIS. Ho diré al pare que vos (*Somiqueijant*)
Lo llibre m' heu estripat.
(*Entra Joan al temps que l' avi estripa lo llibre*)

ESCENA SEXTA.

L' AVI, JOAN *y* LLUIS.

JOAN. Aixó s' ha d' acabar, pare: (*Entrant*)
O de casa 'us ne aneu,
O me 'n aniré jo, triéu,
(*L' avi queda parat*)

Vamos, decidiuvos ara.

L' AVI. Be ja me 'n aniré, ja,

(Sanglotant)

Si un fill dolent m' abandona,
Ja hi haurá un altre persona
Que sos brassos m' obrirá;
¡Mes, ay de tú fill ingrat!
Si lo que fas coneixías,
D' aquet modo no obrarías,
¡Infelís y desgraciat!
Lo fill que al pare aborreix,
Que las bestias es pitjor,
Y no olvidis que 'l Senyor
Ja en est mon lo maleheix.
Y ten per cosa segura
Que si pesa sobre teu
La maledicció de Deu,
No tindrás pau ni ventura;
Quan regoneguis aixó,
—Perque ho regoneixerás—
Dispost per xó 'm trobarás
Per concedirte 'l perdó.

(Se 'n va, y cau lo teló.)

FI DEL ACTE PRIMER.

ACTE SEGÓN.

Quarto de dormir de una fonda de Barcelona. S' hi veu un catre y un parell de cadiras. A un costat una porta que comunica ab un altre quarto, que figurará ser lo del Quico.

ESCENA PRIMERA.

Al alsarse 'l teló, se veuhen entrar conversant á ANDREU *y* JOAN.

ANDREU. No vaig duptarne un instant
Que al rébrer lo meu escrit
Baixaría tot seguit
Vosté.
JOAN. ¡Oh, es qu' es alarmant!
ANDREU. ¿Veu lo quarto del Lluis?
JOAN. ¿Y ara ahont es eix bordegás?
ANDREU. Oh no ho sé, no l' he vist pas
Desde ahí 'l vespre á las sis.
¿Veu? 'l del Quico es aquell.
(Senyalant á dintre de la porta que s' ha dit mes amunt.)

Com que van sempre plegats,
Per estar acompanyats
Vaig darlos aquet parell.
Y 's comunican los dos
Per medi d' aquet portal:
Me sembla que no está mal,
Si be faltat de clarós.

JOAN. *(Asentantse)*
Vamos, explíquim, Andreu,
Lo que hi ha del meu Lluis,
Perque vosté es tant concís
En sa carta...

ANDREU. Só molt breu
En cartas d' aquesta especie,
Perque si á un pare li escrich:
"Lo seu fill va mal,„ jo estich
En que vindrá si l' aprecia.
Y á las cartas que jo envío
Certas cosas no las poso
Perque, francament, no goso
Per un cas d' un extravío.
Per xó mes convenient miro
Explicarme verbalment...

JOAN. Au, donchs, sens perdre moment
Explíquis, que ja deliro
Per saber lo del fill meu
Per castigarlo ab ma forta
Si tant malament se porta.
Comensi, doncas, Andreu.

ANDREU. Vosté sabrá que á n' aquí
Per los joves inexperts
Hi ha mil perills oberts...

JOAN. (També ho deya 'l Serafí.) *(Apart)*

ANDREU. Y per mes espavilats
Que alguns semblin ó aparentin,
¡Quants pochs son que no 's lamentin
De veurers' al fanch ficats!
Mes, com fa anys qu' exerceixo
L' ofici de dispeser
De noys d' estudi y taller,

Tres classes ne distingeixo:
De primera classe son
Uns que plens de fé y virtut,
Jamay fer cas han volgut
Dels alhagos d' aquet mon.
Casi no diuhen may res,
De companys molt pochs te tenen,
A sopar molt de jorn venen
Y no solen sortir mes.
En aquets, en general
Grans adelantos s' veuhen,
Es clar, com que no 's distreuhen
De lo seu fí principal...
Beatos los diu molta gent
Barrejanthi algún mal mot;
Mes ells se riuhen de tot
Y sense dir res, van fent.
Son los mes dignes d' apreci,
Ningú 'm paga be coms ells;
¡Tant be 'm paguessin aquells
Que d' ells fan burla y despreci!
La segona classe, Joan,
Son uns joves que també
Están instruits en la fé,
Mes cauhen de tant en tant;
Y com que 'ls diu la conciencia
Que sempre que cauhen pecan,
Luego de cayguts s' aixecan,
Y á pesar de que ab freqüencia
Solen caure altre vegada,
Degut á debilitat,
May arriban á eix estat
Que al home abat y degrada.
Podrán caurer, com dich, sí;
Pero al fí s' aixecarán.

JOAN. (Eix home 'm va recordant *(Apart)*
La historia d' en Serafí.)

ANDREU. La tercera classe son
Joves sens fé ni virtuts,
Dissipats y disoluts,

Y del tot donats al mon.
Se veu que may cap ideya
Han tingut de religió,
Y, es clar, no son re de bo.

JOAN. (També 'l Serafí m' ho deya.) *(Apart)*

ANDREU. En fí, havém de regoneixer
Que quan l' Iglesia 'ns mana
Que la Doctrina cristiana
Ensenyém als fills, ja al neixer,
Nos fa un be en grau molt alt
Puig l' home sens religió,
Es esclau de sa passió,
Es un bruto irracional.

(Desde dins)

Andreu, ¿pots baixá una mica?

ANDREU. Ab permís, só aquí al instant.

(Se 'n va)

JOAN. Veig un fantasma al devant
Que de veras me capfica,
L' Andreu no m' ha pas dit res
Del Lluis, pero ab lo que ha dit,
Crech que mal camí he seguit
Ab lo diantre del progrés,
Llibertat, il-lustració
Escolas laicas... en fí,
Ja m' ho deya 'l Serafí
Y 'l pare també, ¡mes jo...!
Potsé á temps encara hi sigui...
L' Andreu quan torni á pujar
Voldré que ben net y clar
Tot lo de mon fill me digui.
Puig encara 'm veig capás
A las bonas ó á las malas,
Pera tallarli las alas
Y ferlo tornar atrás.
De tots modos mon estat
No deixa de ser ben trist...
¡Ah, si jo ho hagués previst,

D' altre modo hauría obrat!
¡Tan avisat que vaig ser,
Y jo, neci, no escoltava,
Al contrari retxassaba
A aquells que 'm volían be!

(Andreu torna á entrar)

Bueno, Andreu, donchs, sent aixís,
Jo vull que ben clar me digui
Per mes trist y amarch que sigui.
Lo que sap del meu Lluis.

ANDREU. De lo qu' he vist y sentit
Aquets días, deduhesch qu' éll
Y 'l Quico son un parell
Que á classe no han assistit
De molt temps á aquesta part;
Tot son balls, teatros, cafés,
Y si jo 'ls ho permetés
Retirarían molt tart.
Y l' altre día arribaren
Al extrém de no venir
Ni á sopar ni á dormir,
No sé pas hont se ficaren.

(Joan, després de estar pensatiu un moment)

JOAN. Díguim, ¿vosté que faría
Si 's trobés en lo meu lloch?

ANDREU. Véurer si de poch en poch
Ferli comprénder podría
Que un bon fill no ha de obrá així,
Puig que al seu pare arruína,
Y que á un abisme camina
Seguint per aquet camí.
Que aquell que desitja ser
Ben vist de la societat
Ha de ser decent y honrat
Y cumplir ab son deber.
Tot això ab calma y catxassa,
Emplehi la persuassió,
Si no 'n fa cas, será bo

Acudir á la amenassa.

JOAN. Ja era aquet mon pensament,
Pero ¡ay! Andreu, jo no sé
Si contenirme sabré
Perque la rábia m' encén.

ANDREU. Donchs, per corretgir sabrá
Qu' es menester certa táctica,
Puig segons siga la práctica
Será 'l fruyt que se 'n treurá.

(Se sent que algú puja; Andreu mira á la porta y diu)

ANDREU. Ara pujan tots dos, Joan,
Fiquis allá *(Al quarto del Quico)*

JOAN. ¿Allá?

ANDREU. Sí,
Qu' ells no 'l vegin pas; axí
Sentirá lo qu' ells dirán.

(Joan se fica al quarto del Quico; Andreu se 'n va, y entran Lluis y Quico, acalorats y cansats.)

ESCENA SEGONA.

LLUIS *y* QUICO, *després* JOAN.

LLUIS. ¡Quina corrida, ¡caramba!
¡Ha estat célebre corrida!

QUICO. Jo si no t' hagués vist corre
Ni tampoch res ne sabía.
¿Donchs que ha estat aquesta gresca?

LLUIS. Una cosa molt senzilla.
Eram uns quants á fe 'l *monte*,
Y la sort m' era propicia,
Y han comensat ab enveija
A fixar en mí la vista,

Especialment lo Manucas,
Que ja tot perdut ho havía.
Tots las mans á la butxaca
Una y altre volta 's fican;
Mentres la seva s' arronsa
La meva ab tant pes s' estira.
Y quan vehuen ab tristesa
Qu' encara que al revés giran
Los forros de las butxacas
Ja res mes ne surt de dintre,
Frenétichs y plens de rábia
Sos ulls vermells ab mí giran,
Y —aquet senyala las cartas—
Senyalantme á mí, un d' ells crida;
Y se promou gran cridoria,
Confusió y algarabía:
Vaig coneixer que 'l seu móvil
No era altre que la codicia,
Y ans que sobre mí 's tiressin
Com lo llop sobre sa víctima,
Ab la prestesa del llamp
Fuijo d' aquella familia,
Y salvant carrers y plassas
Y cantons y travessías,
He arribat aquí rendit
De cansanci y de fatiga.

QUICO. Donchs, jo 't he vist quan passabas
Pel carrer de la Petxina,
Y m' he dit: ¿Qué corra 'l Lluis,
Que sembla que descarrila?
Jo que també 'm poso á correr
Al teu detrás desseguida;
Y per cert que m' has privat
De fe una bona conquista.

LLUIS. En vritat, Quico, que ho sento:
¿Qu' era alguna bailarina?

QUICO. Nó, qu' era una cosidora
Mes ben feta y mes bonica...
Vull ferten' una pintura
Exacta, fiel y verídica.

Uns peuets... com unas cocas;
Uns ullets... com de cotilla;
Un frontet... com l' esplanada;
Un nas... no sé com t' ho diga...
Igual que un portamonedas;
Unas mans... ¡uy que petitas!
Semblavan com de galápat;
Las galtas... esgrogoídas,
Eran com los pans de casa
Que pesan prop de cinch lliuras.
Portava un bigotet negre
Y unas espessas patillas...

LLUIS. Vatja, Quico, ja 's veu qu' era
Una verdadera ninfa.
Oh y que ara que d' això 'm parlas
Me fas pensar què fa dias
Vaig prometre á la Dolores
Pagarli unas sabatillas.

QUICO. Lo prometre no fa pobre.

LLUIS. Ca!

QUICO. Fes com que te 'n olvidas.

LLUIS. Ja saps, noy, que jo per élla
So capás...

QUICO. De darla á dida
Quan ja d' élla estiguis tip,
Ó quan á n' á tú 't convinga. *(Pausa.)*
¿Y ahont aném á armar camorra
Eixa nit? ¿á la cantina?

LLUIS. Ca! hi ha moros á la costa.

QUICO. ¿Donchs ahont Lluis?

LLUIS. Ahont? Mira.

(Senyalant lo catre.)

QUICO. ¿Aquí? avuy que has fet bonas
¿No hem de disfrutá una mica?
¿Qué potser vols retirarte
Que vulgas portá una vida
Com un misántropo?

LLUIS. ¡Ca, home!
¿No saps perqué ho faig? no atinas?

Per dos rahons poderosas,
Que crech trobarás justíssimas.
La primera es que presumo
Que si anés á la cantina
O á qualsevol altre puesto,
Cosa molt fácil sería
Topá ab algun d' aquells flavios
Als qu' he tingut la xaripa
De guanyarlos tot l' *arjant*,
Y que 'm fessin, plens de ira,
—Que prou los durará encara,—
Alguna mala partida.
¿No es ben fácil? ¿No t' ho sembla?

QUICO. Sí; 'm sembla que 'ts un gallina.
¿No portas la teva tella?

LLUIS. Prou, y ben llarga; míratela.

(Lluis se treu un enorme ganivet.)

QUICO. ¿Qué anirás sol, per ventura?
¿Qué no tens ma companyía?...
Au, digas la rahó segona,
Que la primera es destruida.

LLUIS. Si no dormim aquí casa,
Com ho hem fet ja un altre dia,
Es de temer que l' Andreu
Á n' al meu pare ho escriga;
Y ja veurás tú allavoras
Com cap mes quarto m' envía;
Y 'l meu pare per nosaltres
Ja veus qu' es una gran mina.

QUICO. ¿Qué no tením ja prou medis
Pera guanyarnos la vida?
¿No hem tirat la capa al toro?

LLUIS. Ah, sí.

QUICO. Donchs seguím la lídia.

LLUIS. Bueno, bueno; ja l' hem feta.
Anirém á fer marrinxa...
A cal tío Nelo ¿qué 't sembla?

QUICO. Si aixís ho vols, aixís sia. *(Pausa.)*
Y escolta; demá es divendres

Y hem de fer la gacetilla
Del periódich.

LLUIS. Tens rahó;
Apa, apa, donchs; desseguida.

(Se treuhen papers y llapis de la butxaca.)

QUICO. Noy, no sé pas que posarhi.

LLUIS. En aquet cas se copían
De la "Campana de Gracia„
Y de qualsevol revista
Masónica ó lliberal,
Aquells qüentos y noticias
Que tant agradan als tontos;
Com per exemple mentidas
Contra las monjas y 'l clero,
Y contra las clases ricas.
S' hi barreija un xich de vert,
Qu' es lo menjar d' avuy dia,
Y 's fa ab tot aixó, no 'n duptis,
Una salsa tant magnífica,
Que 'ls lectors, ignorants tots,
Devoran ab fam canina,
Y plens d' entussiasme exclaman:
"Noy qu' es bó aixó! y qué be escriuhen!„

QUICO. ¡Jo que 'l cap sempre 'm trencava
Buscant datos y noticias
Que fossin vritat...!

LLUIS. ¡Ca, tonto!
Aixó ho fan los periodistas
Que fan periódichs católichs;
Tots aquestos sí que ho miran
Que siga veritat sempre
Tot lo qu' élls diuhen y escriuhen;
Pero 'ls *escriptors* que fem,
—La veritat siga dita,—
Los periódichs de taberna...
¡Fuig home, que aixó no 's mira!
La qüestió es que vingan quartos.
¿Qué 'n traurás d' aquesta vida?
Per xó qu' hem d' aprofitarho,

Antes que no arribi 'l dia,
Que massa que arribará,
Que aquella seca no vinga,
Y allavors... á Deu regalos,
Á Deu plahers y delicias!

QUICO. ¡No hi pensis ab aixó, neci!
Una cosa ara 'm venía
A la memoria ¡caramba!

LLUIS. ¡Home! has de fer sino dirla.

QUICO. Te recordas que al Ramon
Vaig demanar l' altre día
Que 'm deixés quatre pessetas,
Que ja saps que 'm convenían,
Y 's va atrevir á negármelas
Per por de que las perdría?

LLUIS. Sí, Quico; prou me 'n recordo,
Mes no veig lo que motiva
Que aquet fet, molt lleig per cert,
A recordarme ara vingas.

QUICO. Es que podría venjarme:
Com que 'l Ramón te botiga,
Redactaré pel periódich
Un suelto de gacetilla,
Dihent qu' en aquella tenda
Ab tot se fan grans traficas,
Y qu' en tot lo que allí venen
Una part de pes se quita.
¿No 't sembla que d' aquet modo
Bastant se 'l desacredita?

LLUIS. Veig, Quico, que si penetras,
De tot lo que tú vols t' ixas.

QUICO. Mes ara hi penso, ¡caramba!
Temo una mala partida.

LLUIS. ¡Foll! ¿nó feyas tant lo maco
Tractantme á mí de gallina?

QUICO. No 'm comprens, no 'm comprens home,
Vull dir que fácil sería
Que després portés l' assumpto
Al tribunal.

LLUIS. D' aixó ríuten'.

Pero encara que ho fassés,
Ja saps que avuy la justicia
Está ja tant maleijada,
Que molts dels que l' administran
Trobarás que per dos quartos
Farán tot quant tú desitjas.
Ademés los funcionaris,
Al menos la majoría,
Ans abogan per nosaltres,
Que no per eixa pandilla
De católichs y carcundas
Fanátichs y oscurantistas.
¿Nó veus que 'ls grans empleats
En sa major part s' inspiran,
O quan menos ho aparentan,
En lo esperit y doctrina
Dels goberns, y aquestos son
Lliberals fins á las tripas...?
Vamos, Quico, en eix assumpto
No has de témer gens ni mica,
Y menos sent lo Ramon
D' aquestos que van á Missa.
Y si temor tens encara,
Podém fe' una cosa.

QUICO. Digas.

LLUIS. Buscarém dos miserables
D' aquets que viuhen al día,
Y oferintlos una pela...

QUICO. Ó dos ó tres, lo que siga.

LLUIS. Te farán de testimonis
Ab la mirada tranquila
De que han vist tals ó quals cosas
Sens haberlas jamay vistas...

QUICO. Donchs, Lluis, ja mes no hi penso;
Ho faré tal com me dictas.

(Pausa, se fican los papers á la butxaca.)
(Quico se posa un poch pensatiu.)

LLUIS. ¿Qué reflexionas, Quico, ara?
Tant pensatiu, ¿qué meditas?
¿Qué potsé 'n pensas alguna...?

QUICO. ¡Si 'ls nostres pares sabían
Que observém eixa conducta,
Que portém aquesta vida,
Que no assistím may á clase,
Que 'ls diners de la matrícula
Y 'ls que 'ns donan per vestirnos
Nos los gastém en orgías,
En cafés, balls y teatros,
En seduhir infelissas...
¿No 't sembla que si ho sabessin...?
LLUIS. Crech que cap cas ne farían: (*Ricnt.*)
¿Donchs perqué hi som á la terra
Sino per disfrutá y riure,
Gosant dels plers y deleites
Ab que lo mon nos convida?
¡No, descuidat' ves á classe,
Qu' es lo que més esclavisa
Y lo que més aburreix;
Clávat de morros als llibres,
Crémat los ulls y las seyas
Estudiant nit y día!
¿Aixó es disfrutar del mon?
Ment qualsevol que ho sostinga.
QUICO. Estich ab tú; mes pregunto:
Si 'l teu pare aixó sabía,
Que algun día ha de saberho,
¿Cóm te sembla que ho pendría?
LLUIS. ¿Y 'l teu?
QUICO. ¡Oh 'l meu, l' as 'n flich
Si may á saberho arriva!
Com que casi tot l' any viatja,
Puig ja sabs qu' es de marina,
May te domicili fixo.
Potsé ara es á la Oceanía.
Jó ja fa que no l' he vist
Desde que tú y jó sortirem
Del estudi laich del poble.
¡Veyas si n' hi ha de días!
LLUIS. Per lo que toca al meu pare,
Si ma conducta sabía,

Jó crech que aquí á Barcelona
Vindría sens tardar mica,
Y un xich trist, y un xich cremat,
O potser encés en ira,
Me diría...

(En aquet moment surt Joan del quarto del Quico y diu á Lluis ab un gran crit:)

JOAN. ¡¡Fill infame!!...

(Gran sorpresa en Quico y Lluis.)

QUICO. (¿No somío? cóm se explica...? *(Apart.)*

LLUIS. Calmeuvos, pare, calmeuvos.
(Reposat ja.)

JOAN. ¡Hasta á mí 'm sembla imposible!
(Cremat.)
Que durant més de mitja hora
Hagi pogut contenirme
Escoltant...

LLUIS. *(Ab calma.)* Prenéu cadira...

JOAN. ¿Tal vegada en ma presencia
(Enfadat.)
Vols encara, fill indigne,
Burlarte de mí?

LLUIS. *(Sempre ab calma.)* No, pare;
Vull que 'us calméu una mica.

JOAN. Vaja, digas, ja t' escolto. (*Sentantse.*)

(*Lluis se senta prop d' ell, y Quico separat dels dos, á prop de la porta d' entrada.*)

LLUIS. No 'm sorprén vostra visita,
Per mes que apar misteriosa,
Conech lo que la motiva;
Pero sí que no comprench,
Ni 'm cap á la barretina,
Com á n' á vos vos extranya
la meva norma de vida.

JOAN. ¡Cóm, Lluis, no ha d' extranyarme!

LLUIS. Tant vos com lo senyor mestre
Que al poble llavors hi había,
Aquell de la escola laica...

JOAN. (Jesús, quina pesadilla...!) *(Apart.)*

LLUIS. ¿No 'm vareu ensenyar sempre
Que en aquet mon hi veníam

Per disfrutar dels alhagos
Y plahers ab que 'ns convida?

JOAN. ¡No es aixó, fill; no es aixó!

LLUIS. ¿Ah, no? ¿donchs que significan
Aquella série de máximas
Qu' en la escola 'ns infundían
Qu' en mon cor guardo grabadas
Y guardaré mentres visca:
"Es necedad y locura
Creer en la vida futura„.
"Son el hombre y la mujer
Nacidos para el placer„.
Y altres que ara no 'm recordan?

JOAN. (La mort més m' estimaría.) *(Apart.)*
¡Pero, fill, jó só 'l teu pare! (*Alt.*)

QUICO. (Y que no diu cap mentida.) (*Apart.*)

LLUIS. Pare, jó só 'l vostre fill.
(*Ab indiferencia.*)

QUICO. (Aquet també ho endevina.) (*Apart.*)

JOAN. ¡Tú ab ta conducta 'm deshonras,
Me matas, me martiritzas!

LLUIS. Vos ab vostras exigencias
També 'm martiritzariau.
Vull llibertat, llibertat,
Puig á mí no se m' olvida
Que llibertat predicabau
Y per tothom la voliau.

JOAN. (¡Oh, sa lógica 'm confon!) *(Apart.)*
¡A ta perdició caminas! (*Alt.*)

LLÓIS. Vos ne sereu responsable,
Puig jó segueixo las vías
Que vos mateix me trassáreu.

JOAN. (¡Oh, argument irrebatible!) (*Apart.*)
¡Muda de vida, fill meu, *(Alt.)*
Lo teu pare t' ho suplica!

LLUIS. Eh! Deixeuvos de romansos,
No 'm vinguéu ara ab pamplinas;
Puig vull donar *rienda suelta*,
Com he fet ja fa molts días,
A mas humanas passions

Que, per cert, son atractivas.
Y si, com vaticinéu,
Me portan á ma ruína,
Vos ne demanaré compte...

JOAN. ¡Basta, fill, que 'm sacrificas!
(Pausa.)
Torna al menos ab mí á casa.

LLUIS. ¿A casa jó? y qué hi faría?

JOAN. No fassis res; no importa,
Jó ja 't guanyaré la vida.

LLUIS. ¿Tornar jó allí hont no hi ha
La distracció mes petita,
Y deixar á Barcelona
Qu' es centro de mas delicias,
Hont hi tinch los meus companys,
Mos amichs y mas amigas?

JOAN. ¿Puch tenir, donchs, la esperansa
De que vindrás algún día?

LLUIS. Segons com vagin las cosas...
En fí, ara tot quant diríam
Fora en va, tot fora inútil;
Posém, donchs fí á la entrevista.
Sols penso en gosar del mon,
De sos encants y delicias,
Y vull apurar la copa
Del plaher ab que 'm convida.
Adeu siáu. Aném, Quico.

QUICO. (Hasta casi 'm feyan riure.) *(Apart.)*
(Se 'n van Lluis y Quico.)

ESCENA ÚLTIMA.

JOAN.

¡Oh! jó 'm tornaré boig, sí!
¡Jó perdré 'l seny, perdré 'l tino!
Perque jó só l' assesino
Del meu fill, ¡ay trist de mí!
Quan vaig instruir al meu fill
Era jó cego, no hi veya,

Per mes que advertir se 'm feya
Que corría un gran perill.
Y al tornar los ulls á obrir,
Es per veurer clarament
Quánt negre es lo meu present
Y quánt trist mon porvenir.
¡Oh, Deu misericordiós!
Salvéu al meu fill perdut:
Si hasta ara en Vos no he cregut,
Ara, Senyor, crech en Vos.
Lluny de mí aquesta ceguera
Per la falsa llibertat,
Que mes pot dirse en vritat
Esclavitut verdadera.
Tart conech qu' en tots moments
La llibertat sols está
En cumplir com bon cristiá
Los deu divins manaments.
Trencaré, donchs, las cadenas
Que per espay de tants anys
M' han lligat als mals companys
Que son causa de mas penas.
Serán únichs amichs meus
Lo pare y lo Serafí,
Y 'ls vull regá ab frenessí
Ab mas llágrimas sos peus,
Y lo seu perdó implorar
Ja qu' en ma cega locura,
Per ma major desventura
De casa los vaig llensar.
Entretant ab cor senzill
Y destrossat pel dolor,
Fervent clamaré al Senyor:
¡Salvéu, salvéu al meu fill.

(Cau lo teló.)

FI DEL ACTE SEGON.

ACTE TERCER.

La decoració representa lo pis d' una persona acomodada, no rica; una taula ab un paper á sobre y cuatre cadiras ó tres, segons la capacitat del escenari. Al alsar lo teló, apareix L' Avi sentat, y desseguida entra Serafí, y L' Avi li diu:

ESCENA PRIMERA.

L' Avi *y* Serafí.

L' avi. Seu, Serafí; que fa estona
Te aguardava ab ansietat.
Serafí. ¿Qué hi ha alguna novedat? (*Sentantse.*)
L' avi. Una noticia molt bona,
Segons me sembla á n' á mí.
Serafí. Vinga, vinga, sens tardá',
Que d' aquestas molts anys fa
Que no 'n passan per aquí.
L' avi. Lo dispeser del Lluis
Sé que ha escrit á n' al Joan

Una carta algo alarmant;
Li diye no mes aixís:
"Su hijo Luis no va bien„.
Devant d' una carta tal,
Com era molt natural,
Lo Joan ha agafat lo tren.

SERAFÍ. ¿Es dir qu' es á Barcelona?

L' AVI. Es á Barcelona, sí.
Va marxarhi ahí al matí.

SERAFÍ. Cert que la noticia es bona,
Puig veurá allí l' extravío
Del seu fill, encar que ab pena,
Y aixís li caurá la vena
Dels ulls.

L' AVI. En aixó confío.

SERAFÍ. ¡Quí sap! potser sí qu' encare...

L' AVI. Tant de bó que Deu ho fés,
Y que 'l pobre Lluis sigués
Fill més digne que 'l seu pare.
¡Quín goig tindría mes viu!
¡Hasta crech que 'm tornaría
Boig y... *loco* d' alegría!
Oh, es que tindría motiu.
¡Després de deu anys seguits
De viurer com desterrats,
Tornáns' á veurer plegats
Y en santa pau reunits...!
Y encar tanta sort que tú
Ángel has sigut per mí:
Deu t' ho pagui, Serafí.
No ho hauría fet ningú,
Acullir á un pobre anciá
Sense cap retribució...

SERAFÍ. Vamos, no ho heu de dir aixó.

L' AVI. *(Apart.)*
(Aquet sí qu' es un bon cristiá.)
¿Saps que sento una alegría *(Alt.)*
Desde que sé lo de 'n Joan...?
¿Ho creus que vaig recobrant
L' humor que altre temps tenía?

SERAFÍ. Ja qu' en tal disposició
Veig, avi, qu' estéu avuy,
Consultarvos are vuy
Una per mí gran qüestió.
Tinch ja prop de cinquanta anys,
Y d' un capital só duenyo
Qu' he reunit ab molt empenyo
A cop d' ahorros y afanys.
Y com soch solter encara
Sense mare ni germanas,
Francament... tenía ganas...
L' AVI. De pendre estat; ja entech ara.
SERAFÍ. Just.
L' AVI. Y... ¿ja la tens ullada?
(*Serafí respon que nó ab lo cap, y diu:*)
SERAFÍ. Pro no la vull jove, no,
Perque jó tampoch no só
De la primera volada.
Y ha de ser principalment
Católica verdadera,
Dócil, humil y casera,
Y que tinga enteniment;
Y enemiga decidida
De la moda y vanitat.
¡Qué mals causa y ha causat
La vanitat malehida!
L' AVI. Ab sinceritat t' aprobo
Serafí, lo teu intent:
Te convé efectivament,
Pero una cosa t' hi trobo;
Y es que no sé si una noya
De tants bells dots com pretens
La trobarás; ja comprens
Que hauría de se una joya.
Si fóssim en aquells días
De quan jó era criatura,
Es cosa casi segura
Que lo que vols trobarías.
Pero ara es molt diferent,
Y sobre tot lo vestir

Que pot dirse sens mentir
Que ha cambiat completament.
Veus, la senyora allavoras
Com menestrala vestía:
La menestrala del día
Va casi com la senyoras.
Tots los días apareixen
Modas estranyas y raras,
Y las noyas son molt claras
Que las modas no segueixen.
L' un día llassos no' s veuhen,
L' altre día tot son llassos:
Avuy van ab grans detrassos,
Y l' endemá ja se 'ls treuhen.
L' un día ben plá 'l cabell
Que hasta sembla qu' es planxat:
L' endemá 'l seu pentinat
Es més alt que cap castell.
Dresprés he observat també
Que aquestas més extremadas
Portan botinas dauradas.

SERAFÍ. Ah, sí, 'n diuhen de *doré*.

L' AVI. Ara dígam, per favor,
Unas sabatas aixís
Serán caras de precís,
¡Com que son sabatas d' or!
(Serafí riu.)

SERAFÍ. Que gastin luxo senyoras
Que ho poden fer, ¡pse! es passable,
Pero lo qu' es censurable,
Que ho fassin trevalladoras.
Tot quant guanyan inverteixen,
Sino s' endeutan encara,
Y 'l día que 'l trevall para
Fam y miseria pateixen.

L' AVI. Y es clar... vamos no 'm sap mal
Per mes que res m' ha faltat
De no haber un punt deixat
Lo trajo de menestral.
Jo ab mon vestit de vellut,

Ab la meva catxutxeta,
Y ab la meva espardenyeta,
He anat hont m' ha convingut.

SERAFÍ. Heu obrat molt prudentmennt.

L' AVI. Lo meu sistema es aquet:
Vestir sencill, pero net,
Per mí aixó es vestir decent.

(Se sent cantar á dins la cansó: «Somos padres de familia, etc.,» *que molts obrers cantan pels carrers demanant limosna, quan no tenen feyna. L' Avi mira á la finestra, y diu):*

L' AVI. ¡Cóm se paran los trevalls!
No sé á n' á qué arribarém.
Si aixó dura ¡que 'n farém
De gemechs y de badalls!

SERAFÍ. Eixas crísis tant fatals,
Eixos conflictes eterns
Tots los causan los goberns
Que 's titulan lliberals,
Fan ominosos tractats
Ab las nacions extranjeras
Obrintlos nostres fronteras
Perque omplin nostres mercats
De lo qu' allí produheixen.
Y axís nostra industria matan,
Y al pobret obrer abatan,
Y á la miseria 'l sumeixen.

L' AVI. ¡Brétols! y aixó perqué ho fan?

SERAFÍ. Dintre del lliberalisme
Sols hi veuréu egoísme,
Intriga y mala fé en gran.

L' AVI. Donchs si ha tants estrafalaris
Dins d' eixa secta, respon:
¿Perqué tants obrers ne son
Entusiastas partidaris?
Mira, hasta aquets que han passat
De lliberals alardeijan,
Y á tot hora cacareijan
Lo progrés y llibertat.

SERAFÍ. La secta lliberalesca

Es molt astuta y traydora,
Y sens fer fressa á tot hora
Als pobres incautos pesca.
  Sapigut ja es de tothom
Que á sas obras de impietat
May eixa secta ha donat
Son propi y verdader nom.
Proba de que es cert aixó,
Que al robar los bens del clero
Sabém que ab lo nom va ferho
De *desamortisació;*
  A n' al concubinat vil
Que aquesta secta pretén
Fer passar per casament,
Diu *matrimoni civil*;
  Al robo que un empleat
Comet allá en sa oficina
Ab lo nom se denomina
De *irregularitat;*
  Als estudis que son niu
De refinat ateísme,
Y brutal racionalisme,
Escolas laicas ne diu.

L' AVI. Vet' aquí una cosa qu' es
Més certa que 'l llum del día,
Y jó may fixat m' hi havía,
¡Com que may lleigeixo res...!

SERAFÍ. Y obrant ab eixa pericia
Enganyan á molta gent,
Fentlos creure bonament
Que tot es fet sens malicia.
  Pero lo que més aumenta
La tísis que al poble estraga,
Y que al obrer tant alhaga,
Es la llibertat d' imprenta.
  Lo que 's pensa, lo que 's sent,
Tothom te 'l dret d' estamparho
Y als quatre vents publicarho
Siga honest, siga indecent.
  Y es lo més trist, escoltéu:

La lliberalesca lley
Prohibeix dir mal del rey,
Pero no dir mal de Deu.

L' AVI. ¡Jesús! pitjor que 'ls gentils
Son aquets galifardéus:
Si 'ls tenía aquí als meus peus,
Ne feya trossos á mils.

SERAFÍ. Y en totas parts y ocasions
Vol l' obrer generalment
Llegir lo diari indecent
Perque alhaga sas passions.
Aixís es que 's va nutrint
De máximas venenosas,
Y d' ideas perniciosas
Lo seu cap se va omplint.
Y es clar, los ulls tanca prompte
A la llum de la rahó;
Y en tant trista situació,
De la qu 'ell no 's dona compte,
Per tot arréu va clamant
Com un loco rematat,
Al progrés y llibertat,
Com fa 'l vostre fill Joan.

L' AVI. Donchs quan passarán obrers
De progrés y llibertat,
Com aquets que ara han passat,
Implorant per los carrers
Llimosna perque han parat
Los trevalls, casi just es
Que 'ls diguém: "Menjéu progrés,
Home, menjéu llibertat.„ (*Serafí riu.*)
Als que conservém la fé,
Diuhen que llana portém:
Jó no sé, si be ho mirém,
Qui 'n porta 'l clatell més plé.
Veig que avuy per tot hi ha
Huelgas y revolucions,
Disputas y discussions,
Y ningú content está.
Y entretant son infinits

Los qu' en mitj d' aquesta gresca
No tenen de pá una llesca
En la indigencia sumits.
Mentres que altre temps la gent
Quan lo menjar los faltava,
Sempre la sopa trobava
A la porta del convent.
Pero 'ls convents han cremat
Eixos lliberals ó diables,
Y molts pobrets miserables
¡Quánts cops han de dejunar!
(Pausa.)

SERAFÍ. Avi, ¿qu' es aquell papé?
(Senyalant 'l de sobre la taula.)

L' AVI. Aixís que fora has estat
Un minyonet l' ha portat.

SERAFÍ. ¿Y qué es? qué diu?

L' AVI. Oh, no ho sé.
(L' agafa y 'l dona á Serafí.)
Ja ho he probat de llegirho
No sé si una volta ó dugas,
Pro 'ls ulls me fan pampallugas
Y las lletras ja no oviro.
(Serafí llegeix per sí lo paper.)
Res, quan un home 's fa vell,
Per robust y fort que siga
Tots los membres li fan figa,
Y hasta se n' hi va 'l cervell.
Los peus se li arrossegan,
Las camotas se li arronsan,
Los ulls dintre 'l cap s' enfonsan,
Los caixals ja no mestegan,
Las mans semblan ballarugas
Continuament tremolant,
Y la cara 's va tornant
Com pergamí plé d' arrugas.
Los cabells cauhen del cap,
Y del nas ne cau la gota,
La llengua apar que s' embota
Y pronunciar be no sap.

Y están tant desconjuntats
Los ossos de la persona,
Qu' encara un un pas no dona
Sembla uns árgans desclavats.

SERAFÍ. Aquet paper, ¿sabéu qu' es?
L' avi arronsa las espatllas, volent dir que no.)
Endevineho.

L' AVI. No hi cáich.

SERAFÍ. Donchs es del estudi láich.

L' AVI: Cálahi foch, no hi pensis mes.

SERAFÍ. Ja está fet trossos, teniu. (*Estripantlo*)

L' AVI. Esmicólal' ben be tot.
¿Y qu' es aquet paperot?
¿Perqué l' han portat? ¿qué diu?

SERAFÍ. Ca, no res; es lo programa
Dels exámens que demá
En la escola láica hi ha
Al carrer de la Madama.
Diu que 'ls ha de presidir
L' apóstata aquell, ¿sabéu?

L' AVI. ¡Malviatje! ¿aquell faritseu
Per aquí torna á venir?
¡Mal com no s' hi cala foch
A totas eixas escolas,
Criaderos de bestiolas,
Y encara ab aixó dich poch.
Y be, ¿quins exámens fan?

SERAFÍ. Oh es cosa aviat compresa:
Cantarán la Marsellesa,
Y ademés preguntarán
Als noys quatre tonterías;
Pero res de religió:
En fí, ho sabéu tant com jo
Desgraciadament, fa dias.

(Entra Joan de regrés de Barcelona, trist y conmogut.)

ESCENA SEGONA.

L' AVI, SERAFÍ *y* JOAN.

JOAN. Deu vos guardi. ¡Perdó, pare! (*Entrant*)
(*Tirántseli als peus.*)
L' AVI. ¿Y aixó?
JOAN. Perdó, Serafí (*Fent lo mateix.*)
SERAFÍ. ¡Pero, Joan!
L' AVI. ¿Qué 't tornas loco?
JOAN. ¡Perdonéu al vostre fill! (*Al Avi.*)
L' AVI. (*Emocionat.*)
Vaja, fill, perdonat quedas.
JOAN. Serafí, ¿'m perdonas? (*A Serafí.*)
SERAFÍ. (*Conmogut.*) Sí.
L' AVI. Álsat', fill meu, y soségat!
Seu, ja pots estar tranquil.
(*Serafí aixeca á Joan y l' assenta á una cadira.*)
JOAN. ¡Sou uns ángels!
(*Abrassant á l' avi y á Serafí.*)
SERAFÍ. ¡Vaja, cálmat'!
JOAN. En part ja calmat estich.
L' AVI. Ja ho vaig dir que tornaría
Tot cambiat lo meu fill.
JOAN. Sí, pare, sí; á Barcelona
Deu los ulls m' ha fet obrir,
Mes, molt tart per ma desgracia.
¡Oh, quín remordiment tinch!
SERAFÍ. ¡Ánimo! mira que Deu
En bondat es infinit:
Dígans, ¿cóm ha anat la marxa?
L' AVI. Sí, sí; que 'n tinch un desitj...
JOAN. També jo anhelo explicausho
Perque tinch un cor molt trist,
Y descansantme en vosaltres

Hi trobo un gran lenitiu.
Al entrar á Barcelona,
Com ja podéu presumir,
Directament vaig anarmen‘
A la dispesa del Lluis;
L‘ Andreu tant sols vaig trobarhi
Que ‘m feu pujar tot seguit
Al quarto que ‘l Lluis y ‘l Quico
Ocupan al segon pís.
Allá á solas va explicarme
La conducta del meu fill,
Pintantme d‘ éll y del Quico
Un quadro ‘l mes negre y trist.
Sumergits al fanch dels vicis
Entre companys los mes vils,
La carrera que segueixen...
Es la carrera del crim.
Mentres sa relació ‘m feya
Aquell bon home, sentím
Pujar l‘ escala, mirém,
Y eran lo Quico y ‘l Lluis.
L‘ Andreu se ‘n va y jo m‘ amago,
Sens que d‘ ells dos sigués vist,
A dintre ‘l quarto del Quico
Desde ahont vaig poguer sentir
Per boca de ells dos mateixos
Lo que Andreu m‘ havía dit.
Mitja hora vaig aguantarme
Escoltant desde allí dins
Cóm l‘ un á l‘ altre ‘s contavan
Sas iniquitats, sos crims.
A n‘ al bo de sos coloquis
M‘ hi presento d‘ improvís
Com un llamp caygut del cel,
Deixantlos esfaraíts.
Ayrat, furiós, vaig rependre
Ab gran duresa al meu fill;
Mes ¡ay! sa terrible lógica
Mortalment me va ferir.
Allavors vaig recordarme

De ta historia, Serafí;
A cada reprensió meva
Responía molt tranquil:
"¿Quín dret teniu á increparme
Si no faig mes que seguir
Las máximas y doctrinas
Que ja quan era petit
En mon cor váreu grabar
Y qu' encara las hi tinch?„
Confesso que tals respostas
Me treyan fora de mí,
No sé pas com de repente
No vaig perdre los sentits.
La inmensitat de mon mal
Allavoras vaig medir,
Y fou en va, fou inútil
Tot quan vaig fer y vaig dir
Per apartal' del abisme
Y portarlo á bon camí.
Al contrari, 'l desgraciat
Per las passions seduhit,
Fascinat per los alhagos
Que aquet mon está oferint,
Y sobre tot no creyent,
—Y aixó per mí es lo mes trist—
Que hi ha una vida futura,
Sino qu' hem vingut aquí
Per gosar de llibertat
Com aprengué de petit,
¡Ay! vol apurar la copa
Del plaher ¡pobre infelís!
Y quan penso que so jo, (*Plorant.*)
Sí, jo, ¡desgraciat de mí!
La causa de la ruína
Y perdició de mon fill...
¡Quant gran es mon desespero!
¡Quant terrible mon neguit!
¡Al lloch per mí hi ha repós!
¡Fugíu de mí, tots, fugíu!

(*Se aixeca de la cadira, com boig y desesperat. L' avi plora.*)

SERAFÍ. (*Contenint á Joan.*)
¡Joan! ¿qu' es lo que fas ara?
Cálmat y estigas tranquil,
Precisament quan nosaltres
Lo perdó t' hem concedit.

JOAN. (*Mes sossegat.*)
Lo perdó del diví Jutge
Y lo perdó del meu fill
Voldría també alcansar,
Mes ¡ay! ¡desgraciat de mí!

L' AVI. No desconfíis, fill meu.

SERAFÍ. Verdaderament contrit
Prepárat', Joan, ja desde ara
Per descubrir lo teu pit
Al ministre del Senyor
En lo tribunal que 's diu
De la Penitencia.

JOAN (*Ab un crit indescriptible.*)
¡'L Lluis!

(*Entra lo Quico y detrás d' ell dos homes que portan á Lluis en una cadira de brassos, ferit, cansat, tètrich y ab lo rostre cadavérich. Los dos conductors deixan á Lluis y se 'n tornan.*)

ESCENA ÚLTIMA.

(L' AVI, SERAFÍ, JOAN, QUICO, LLUIS *y luego alguns vehins.*)

AVI, SERAFÍ *y* JOAN, (*al veurer entrar á Lluis.*)
¡¡Oh!!

JOAN. ¡Fill meu! (*Abrasantlo.*)

L' AVI. ¡Lluis! (*Id.*)

SERAFÍ. ¿Y aixó?

QUICO. Ja 'ls esplicaré 'l que passa

JOAN. Pero, ¡fill meu...! (*A Lluis.*)
L' AVI. Lluis ¿qué tens? (*Id.*)
(*Lluis llansa dolorosos suspirs á causa de la ferida y se posa la ma al costat ahont figura que la te.*)
SERAFÍ. Vatja avi, Joan, tinguéu calma
(*Apartantlos de Lluis.*)
Deixéu que 'ns expliqui 'l Quico
Qu' es aixó que á tots nos pasma.
QUICO. Quan lo Joan aquet matí
Se n' ha anat de la posada,
Millor dit, de la dispesa
Hont estém allá á la Mata,
Hem anat ab lo Lluis
A reunió á una casa,
A la que ab molta freqüencia
Nos trobém los camaradas.
Un brétol poca vergonya
Movent bullici y gatzara,
S' ha atrevit ab dissimulo
Ficar la ma á la butxaca
Del Lluis, per alleugerirlo
De las pelas que hi portava;
Pero 'l Lluis se n' adona
Y li venta bofetada,
L' altre 's treu una gran tella
Y aquí 'l costat me li clava.
JOAN Y L' AVI. ¡Oh!
L' AVI. ¡Deu meu, Verge Santíssima!
SERAFÍ. ¡Aquí 'l costat! ¡Cristo 'm valga!
(*S' acosta á Lluis, com per mirar la ferida.*)
QUICO. Al veurers ferit de mort,
Que 'l porti á casa 'm demana:
Prench, donchs, una tartaneta
Y marxém á tot escape...
Al altre carré hem anat
Y era tancada la casa,
Y m' ha dit una vehina
Que ara aquí tots habitabau.
JOAN. Pero dígam: ¿quí es, fill meu, (*A Lluis.*)

Eix brétol, eixa mala ánima
Que t' ha assessinat?

LLUIS. ¡Jo 't foll!
¡Quina pregunta mes rara!
Lo meu assessí... sou vos.

JOAN. ¡Oh!

L' AVI. ¡Válgam la Verge Santa!

LLUIS. ¡Jo 'm cremo! *(Fent certas cortorsions.)*

SERAFÍ. ¡Lluis, Lluis!
Ten compassió del teu pare.

JOAN. Fill, eix temps aprofita,
Lo teu pare t' ho demana:
Perdónam', puig ja confesso
Que jo so l' única causa
Del trist estat en que 't trobas,
Que só la teva desgracia;
Mes, pensa, fill del meu cor,
Que Deu perdonar nos mana.

LLUIS. ¿Deu? ¿quí es? May vos lo havía
Sentit nomenar fins ara.

JOAN. ¡Fill meu! hi ha un cel qu' esperar
Per aquells que be acaban,
Mes també un infern que témer
Pels que moren en desgracia.

LLUIS. Es lo primer cop que sento...
Que 'm diguéu eixas paraulas...
Que m' entran per una orella...
Y 'm surten per l' altre banda.

L' AVI. ¡Oh Deu de misericordia,
Apiadauvos de esta casa!

SERAFÍ. ¡Quina situació tant trista!

JOAN. Recordat' que só 'l teu pare.

LLUIS. ¡Lo que sou mon assesino!

SERAFÍ. ¡Lluis!

LLUIS. ¡Eixa febre 'm mata!
(Ab forsa.)
¡Quan veig que per vostra culpa
Soch tant desgraciat... ¡oh rabia!
Entre 'ls ardors de la febre
Que 'm devora, que m' abrasa...

La vostra sanch maleheixo... (*A Joan.*)
SERAFÍ. (*A Lluis.*)
Per Deu, Lluis, per Deu, calla.
LLUIS. ¡Malehida siga l' hora (*A Joan.*)
Que al mon me portáreu.
QUICO. (*A Lluis.*) ¡Calla!
LLUIS. Y si es cert que hi ha un infern,
Com vos ara 'm predicabau,
Hi aniré, mes també vos
Seréu llenya de sas llamas.
(*Joan cau com desmayat en una cadira.*)
¡Ay que 'm cremo!
(*Mort fent violentas contorsions.*)
QUICO. (*Sostenint á Luis.*) ¡Lluis!
SERAFÍ. (*Sostenint á Joan.*) ¡Joan!
L' AVI. ¡Ay que 's moren, Verge Santa!
¡¡Necessitat!! (*Sortint á la porta.*)
(*Entran varias personas precipitadament, y una d' ellas pregunta:*)
¿Qu' es aixó?
SERAFÍ. Los fruyts de las malehidas
Y fatals escolas laicas.

(*Cau lo teló.*)

FI DEL ÚLTIM ACTE.

En la imprempta de Sant Joseph, carrer de Pic
Manresa, se troban de venda las següents obı
propias pera representarse en Societats ca
licas.

EN TRES Ó MÉS ACTES.

L' AVARO.—Drama en tres actes y en vers.—1'50 pessetas.

LO FILL PRODICH.—Drama en quatre actes y en vers.—1'50.

LOS PASTORETS EN BETLEM.—Drama en tres actes y en vers.—1

¡MISERIAS HUMANAS!—Drama en tres actes y en vers.—1'50.

LO PUNTAL DE LA CASA.—Drama en tres actes y en vers.—2.

DABALADAS DEL COR.—Drama en tres actes y en vers.—1'50.

LAS ESCOLAS LÁICAS.—Drama en tres actes y en vers.—1'50.

ENRIQUE VIII EL NERÓN DE INGLATERRA.—Drama en cuatro tos y en prosa.—1'50.

¡VICTIMA DEL MASONISME!—Drama en tres actes y en vers.—1'5

LO ENDEVINAYRE.—Comedia en tres actes y en vers.—1'50.

EN DOS ACTES.

LA REPARTIDORA.—Sarsuela en dos actes y en vers; ab mús impresa en lo mateix exemplar.—3 pessetas.

L' ESTEL DE NOSTRE VALL.—Drama en dos actes y en vers.—1

EN UN ACTE.

LA RIALLA.—Sarsuela en un acte y en vers; ab música impr en lo mateix exemplar.—1'50 pessetas.

LO ALLOTJAT.—Sarsuela en un acte y en vers, ab música impr en lo mateix exemplar.—1'50.

MODAS.—Revista crítica en un acte y en vers.—0'50.

LEALTAD Á PRUEBA.—Ensayo dramático, por J. M. y Saj.—0'50

ELEAZAR.—Drama en un acto, por el mismo.—0'35.

LO PILLET DELS OUS.—Sainete de fácil representació.—0'25.

DE GORRAS.—Joguina en un acte y en vers.—0'50.

LAS BURLAS FAN COM LAS PROFESSONS.—Pessa en un acte y vers.—0'50.

GÓS AB PERAS.—Pessa en un acte y en vers.—0'50.

L' ARTICLE QUINZE.—Pessa en un acte y en vers.—0'50.